

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารเป็นกลไกทางสังคมที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับสังคมมนุษย์ มนุษย์สื่อสารอย่างต่อเนื่องในเส้นทางที่หลากหลาย มนุษย์สื่อสารเพื่อสังคมและอาชีพ ทั้งสื่อสารด้วยถ้อยคำ และมีไม้อัดถ้อยคำ การสื่อสารก่อให้เกิดผลกระทบอย่างมากต่อช่วงต่าง ๆ ของชีวิต การสื่อสารที่สัมฤทธิ์ผลคือสิ่งที่มนุษย์ปรารถนา สุพัตรา สุภาพ (2535) กล่าวถึงการสื่อสารว่ามีส่วนในการขัดเกลาทางสังคมแก่มนุษย์ในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ความคิด ความเชื่อ แบบของความประพฤติ ซึ่งอิทธิพลของการสื่อสารจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับบุคคล ภูมิหลังของครอบครัว ซึ่งมีส่วนในกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมของคน

นับแต่อดีต การเล่าเรื่อง เป็นกิจกรรมการสื่อสารชนิดหนึ่งของมนุษย์ ทำให้มีการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ สู้กันและกัน ทั้งที่เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล และเป็นการสื่อสารกันในกลุ่มสังคม นักเล่าเรื่อง นำเอาเรื่องราวเด่น ๆ ของบุคคล หรือเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ มาเล่าโดยการพูด และเขียนเป็นหนังสือ ในหลายรูปแบบ

มนุษย์ในอดีตหรือในสังคมดั้งเดิมยังไม่มีคำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน เช่น กลางวัน กลางคืน ฝนตก ฤดูกาลเปลี่ยนแปลง ฯลฯ แต่เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการที่จะสนองความใคร่รู้ของตน จึงสร้างเรื่องขึ้นมาอธิบายว่าเหตุใดจึงเกิดกลางวัน กลางคืน โดยสมมติให้ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ เป็นบุคคลหรือเทพ และอธิบายปรากฏการณ์ในรูปการกระทำของเทพองค์นั้น และให้สัญลักษณ์กับจินตนาการที่สมมติขึ้น โดยสื่อสารถ่ายทอดข้อมูลให้กันโดยการเล่าเรื่อง ซึ่งถือเป็นการสื่อสารระหว่างมนุษย์ซึ่งประกอบด้วยผู้ส่งสาร สาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร และก่อให้เกิดผลในทางใดทางหนึ่งต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์มาช้านาน

ในกระบวนการสื่อสารโดยการเล่าเรื่องนี้ มนุษย์เป็นหน่วยการสื่อสารที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง เพราะสามารถส่ง เก็บ รับข่าวสาร คิด และเคลื่อนที่ได้ครบบริบูรณ์ ไม่มีเครื่องจักรใด ๆ ที่มีความสามารถเท่ากับมนุษย์ แม้ว่าจะมีการพัฒนาใด ๆ เกิดขึ้นในอนาคตก็ตาม แม้เครื่องจักรสามารถทำงานได้ถูกต้องและรวดเร็วกว่ามนุษย์ แต่เครื่องมือเหล่านี้ก็เป็นเพียงแค่ช่วยมนุษย์ในหน้าที่บทบาทบางอย่าง และทำให้สมรรถภาพสูงขึ้นเท่านั้นเอง หากใช้เป็นการเพิ่มสมรรถนะไม่ (สมควร กวียะ : 2535)

ในสังคมปัจจุบันการถ่ายทอดเรื่องราวด้วยการเล่าเรื่อง มีความซับซ้อนมากขึ้นตามวิวัฒนาการของเทคโนโลยีในการสื่อสาร มีการใช้สัญลักษณ์ในการสื่อสารด้วยวิธีการหลากหลาย ทั้งด้วยการใช้ภาษา หรือมิได้ใช้ภาษา การส่งข้อมูลด้วยระบบดิจิทัล การสื่อความหมายแฝงไปในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ในภาพ ในเพลง ในโฆษณา การสื่อสารจึงเปรียบเสมือนเป็นสายใยของสังคม (The Web of Society) และมีความสำคัญต่อกระบวนการสังคม (Social Process) ตลอดจนทำหน้าที่เป็นกลไกสังคม (Social Engineering) ที่จะทำให้สังคมพัฒนาต่อไปได้

วรพล พรหมิกบุตร (2534 : 22) กล่าวว่า การเล่าเรื่องนอกจากจะเป็นสื่อในการเผยแพร่ข่าวสารระหว่างบุคคลและมวลชนแล้ว ยังเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากบรรพบุรุษอันสะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตและสังคมของบุคคลในท้องถิ่นต่าง ๆ

การเล่าเรื่องแต่เดิมนั้นจะเล่ากันเฉพาะกลุ่ม เพราะมนุษย์นิยมอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนมาตั้งแต่สมัยโบราณ เมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นหมู่ ๆ นี้ ย่อมจะต้องการหาสิ่งที่จะทำให้เกิดความครึกครื้น จึงมีนักเล่าซึ่งเป็นคนที่มีความคิดในทางสร้างสรรค์ผูกเรื่องขึ้นโดยอาศัยประวัติของคนจริง ๆ บ้าง อาศัยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ บ้าง และตกแต่งเสริมต่อเมื่อเล่าต่อ ๆ กันไป ย่อมเปลี่ยนแปลงรายละเอียดทีละเล็กทีละน้อย บางเรื่องเล่าสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคน และเมื่อมนุษย์มีความเจริญทางด้านความคิดมากขึ้น ก็ยิ่งปรับปรุงลักษณะและกลวิธีการเล่าเรื่องให้ดียิ่งขึ้น (ไพพรรณ อินทนิล : 2534 , 11)

การเล่าเรื่อง จึงเป็นวรรณกรรมบันเทิงคดีที่น่าจะมาก่อนวรรณคดีประเภทอื่น แม้ในปัจจุบันก็ยังนิยมอยู่ไม่เสื่อมคลายด้วยเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ซึ่งถือเป็นวิถีชีวิตและพฤติกรรมของผู้คนต่างยุคสมัย ต่างเชื้อชาติ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ชีววิทยา จิตวิทยา ตลอดจนเพิ่มพูนสติปัญญา และ ประสบการณ์ความคิด ในอันที่จะแก้ไขปัญหาของคนและสังคมได้ทั้งทางตรงและทาง อ้อม

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่า " การเล่าเรื่อง " ได้พัฒนาการเล่าในฐานะ ประเพณีมุขปาฐะหลายรูปแบบ จากการเล่าแบบธรรมดา นำมาเป็นการผลิตรายการเพื่อนำเสนอ ทางสื่อมวลชน เพราะเมื่อมีสื่อมวลชนเกิดขึ้นในสังคมการเล่าจะมีจุดประสงค์แตกต่างกันไปตาม รูปแบบในการนำเสนอ เช่นการเล่าข่าวทางวิทยุ หรือ โทรทัศน์ Bird & Dardenne อ้างถึง ใน วิทยานิพนธ์ของ อรัญญา มิ่งเมือง อธิบายเพิ่มเติมว่า " การเล่าข่าว " เป็นลักษณะผสม ผสานกันระหว่างการรายงานเหตุการณ์กับการเล่าเรื่อง เพราะการรายงานเหตุการณ์เป็นการบอก เล่าความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ส่วน " การเล่าเรื่อง " มักมีการโน้มน้าวใจ มีความรู้สึกส่วนตัวเกี่ยวข้อง อยู่ด้วย และมีจุดมุ่งหมายเพื่อความบันเทิง เมื่อพิจารณาการเสนอข่าวพบว่า ข่าวมีทั้งการบอก เล่าความจริงและการเล่าเรื่องผสมปนเปกันอยู่ในลักษณะที่นำเอาเรื่องที่เกิดขึ้นจริงมาเล่าตาม ความเข้าใจและความรู้สึกของผู้เล่าเอง โดยผ่านการจัดระบบข่าวสารให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ เพื่อสื่อสารไปยังผู้อื่น การเล่าเรื่องนี้ทำให้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นลดความเป็นจริงเป็นจางลง และเป็น ที่สนใจของคนมากขึ้น ทำให้ผู้รับเข้าใจเรื่องราวได้ดีขึ้น

Donahew (อ้างถึงใน Bird & Dardenne 1988 : 77) ศึกษาพบว่า ข่าวสารที่เขียนในรูปของการเล่าเรื่องหรือการบรรยายจะกระตุ้นและตอบสนองอารมณ์ของผู้รับได้ ดีกว่าการเขียนเพียงเพื่อรายงานข้อเท็จจริง เพราะการเล่าเรื่องหรือการบรรยายทำให้เนื้อหาที่ทำการสื่อสารมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น ทำให้การสื่อสารนั้นเกิดประสิทธิผล เนื่องโดยวัตถุประสงค์ พื้นฐานของคนเราในการทำการสื่อสารก็เพื่อจะเป็นหน่วยที่มีอิทธิพล (Affecting Agent) กล่าวคือ เราทำการสื่อสารก็เพื่อมีอิทธิพลต่อผู้อื่น ต่อสิ่งแวดล้อม และต่อตัวเอง กล่าวสั้น ๆ คือ เราทำการสื่อสารเพื่อให้มีอิทธิพล ตั้งใจที่จะมีอิทธิพล เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทัศนคติ พฤติกรรม หรือการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม (ประมะ สตะเวทิน : 2533)

รายการตลกเป็นที่นิยมมากขึ้นในปัจจุบัน โดยมีหนทางเฉพาะตัวของการนำเสนอ เรื่องราวเหล่านั้นด้วยการเล่าเรื่องโดยภาวะการล้อเป็นสำคัญ ในขณะที่แบบแผนการสื่อสารอื่นจะ สื่อถึงเรื่องนั้นอย่างตรงไปตรงมาตามลักษณะที่พบเห็น รูปแบบการสื่อสารในรายการตลกจะ

เกิดขึ้นในเงื่อนไขของความผิดเพี้ยนไปจากปกติ ซึ่งเป็นลักษณะเด่นที่ทำให้เรื่องตลกกลายเป็นความสนุกสนาน สร้างความพึงพอใจ จนกระทั่งผู้รับสารมองข้ามสารของกระบวนการนี้ไปเกือบทั้งหมด แล้วเลยเหมาวมกันไปว่าเรื่องตลกคือ เรื่องไร้สาระไม่มีคุณค่าในการนำเสนอ ฉะนั้นจึงไม่ควรค่าในการให้ความสำคัญเท่ากับการสื่อสารอย่างอื่น แต่ในสังคมหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ อารมณ์ขันกลับเป็นสิ่งจำเป็นในภาวะปัจจุบัน

สติเฟินสัน (Stephenson , 1967) เสนอความคิดหลักของทฤษฎีการเล่นไว้ว่า คนเราต้องการสื่อสารเพื่อความบันเทิง มากกว่าเพื่อการสื่อสารที่จริงจัง ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการบางอย่างของตน ในการสื่อสารนั้นมีเรื่องของความต้องการของผู้รับสารและการตอบสนองความต้องการของผู้รับสารและการตอบสนองความต้องการในด้านนั้น โดยนำเสนอให้ผู้รับสารเกิดความบันเทิง และในการเลือกสารเพื่อความบันเทิงนี้ คนมักจะเลือกอะไรที่เหมือนกัน

การใช้สื่อเพื่อความบันเทิง หากจะมองกันอย่างผิวเผิน จะดูเหมือนเป็นการใช้เวลาอย่างไม่มีสาระประโยชน์ แต่ถ้าพิจารณากันให้ลึกกลงไปแล้ว การใช้สื่อเพื่อความบันเทิงมิใช่สิ่งที่ไร้สาระประโยชน์ กลับเป็นการได้คุณค่าหรือตอบสนองความพึงพอใจทางจิตวิทยา ในการดำรงชีวิตของคนนั้นแบ่งได้เป็นสองส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นสาระ คือส่วนที่เป็นชีวิตในการทำงาน ซึ่งสร้างความตึงเครียดให้กับชีวิต ประกอบกับความกดดันทางสภาพแวดล้อมและสังคม ทั้งสังคมภายในและสังคมภายนอก ทำให้คนจำเป็นต้องมีชีวิตในอีกส่วนหนึ่ง คือส่วนที่ไม่เป็นสาระ ได้แก่ ส่วนของการเล่น ความสนุกสนาน ความบันเทิง เพื่อเป็นการลดความตึงเครียด และเป็น การสร้างความสมดุลให้กับชีวิตและดำรงอยู่ได้ในสภาพสังคมในปัจจุบัน

นอกจากนี้สติเฟินสัน ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการบันเทิงว่า จะช่วยหล่อหลอมจัดรูปแบบทางวัฒนธรรมเพื่อวัตถุประสงค์ 2 ประการ ได้แก่

- 1 . เป็นการกำหนดประเด็นเรื่องราวให้แก่ประชาชนให้มีเรื่องติดต่อสัมพันธ์กัน และเป็น การถ่ายทอด เรียนรู้ทางสังคมซึ่งกันและกัน การสื่อสารมวลชนเกี่ยวข้องกับประชาชนในด้านต่าง ๆ ในแง่ของความบันเทิงจะเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างบรรทัดฐานให้แก่สังคม

- 2 . วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร คือ เป็นผู้ นำในการเปลี่ยนแปลงด้านความคิด ความเชื่อ และการสร้างสถานภาพของคนในสังคม

ไรท์ (Wright , 1959) กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของสื่อมวลชน ในกระบวนการสื่อสารเพื่อความบันเทิงว่า มีหน้าที่สร้างความสนุกสนานให้แก่ผู้รับสาร ช่วยให้ประชาชนทุกคน ได้พักผ่อนหย่อนใจ รวมทั้งเป็นการสร้างความรู้สึกลึกซึ้งผ่อนคลายให้แก่ประชาชนและสังคม สื่อที่มีผล

ต่อการสร้างความบันเทิงเช่น รายการตลก วรรณกรรมที่เล่าเรื่องตลก มีมุขในการสร้างอารมณ์ขันจึงเป็นที่นิยมของประชาชนเป็นอย่างมาก

ในแง่มุมของการผลิตสื่อเพื่อรายการบันเทิง พฤติกรรมทางการรับข่าวสารของผู้บริโภคและการเลือกรับข่าวสารต่าง ๆ ทำให้การผลิตยิ่งขึ้นกับความพึงพอใจของผู้รับสารเป็นหลัก ในปรากฏการณ์สังคมดังกล่าว นักเล่าเรื่องของเมืองไทยที่สามารถผลิตผลงานวรรณกรรมและ นำเสนอผลงานการแสดงในลักษณะที่เป็น One Stand Up Comedian ที่สามารถสร้างสรรค์ความบันเทิงและขายจุดยืนที่แตกต่างไปจากการแสดงตลกทั่วไปในตลาดเมืองไทยคือ โน้ต อุดม แต่พานิช โดยเริ่มต้นมีบทบาทอยู่ในวงการบันเทิงในรูปแบบของการเป็นตัวแสดงประกอบ และการเป็นสมาชิกของกลุ่มตลกปัญญาชนที่มีผลงานการแสดงในรายการตลกทางโทรทัศน์ ได้แก่ " รายการยุทธการขยับเหงือก "

โน้ต อุดม แต่พานิช ได้สร้างปรากฏการณ์ที่เป็นมิติใหม่ของการนำเสนอบทบาทของรายการตลก โดยพลิกผันบทบาทจากการเป็นสมาชิกที่เรียกว่า " เสนา " ในกลุ่มของผู้แสดงตลกในรายการโทรทัศน์ " ยุทธการขยับเหงือก " โดยมีจุดที่โตเป็นเอกลักษณ์ และถูกล้อเสมอ ได้รับความนิยมจากบรรดาวัยรุ่นมากที่สุด และชอบเล่นกับความเป็นเด็ก ทั้งบุคลิกท่าทางและน้ำเสียง (เมธา เสรีธนาวงศ์ : 2539 , 61) มาเป็นนักเล่าเรื่องในการแสดงตลกเดี่ยวคนแรกของเมืองไทย

ในบรรดารูปแบบต่าง ๆ ของรายการตลก David Marc นักวิชาการสื่อสารมวลชนได้ระบุว่าในบรรดารางายการตลกนับแต่อดีตถึงปัจจุบัน มีรายการตลกอยู่หลายลักษณะ แต่มีอยู่สองรายการที่มีลักษณะที่โดดเด่นและเป็นที่ยอมรับกว่ารายการตลกในรูปแบบอื่น นั่นก็คือการแสดงตลกเดี่ยว (Stand Up Comedy) และรายการตลกสถานการณ์ (Situation Comedy - Sitcom) [Marc : 1989]

การแสดงตลกเดี่ยว เกิดขึ้นโดยนักแสดงเพียงคนเดียวเป็นผู้เล่าเรื่องราวตลกทั้งหมด โดยไม่มีเหตุการณ์หรือตัวละครอื่นใดเข้ามาประกอบด้วยเลย คำพูดของนักแสดงคนเดียวจะมีความสำคัญเหนือกว่าบทบาทการแสดง ซึ่งจะว่าไปแล้วก็มีลักษณะไม่ต่างไปจากผู้ประกาศข่าวเท่าไรนัก เพียงแต่เรื่องที่เล่ามีลักษณะตรงข้ามกัน ไม่เพียงเท่านั้น รูปพรรณสัณฐานเชื้อชาติ ชนชั้น ฯลฯ ยังมีส่วนสำคัญสำหรับการแสดงไม่แพ้กัน การแสดงตลกเดี่ยวต้องอาศัยปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นโดยปราศจากการควบคุม ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถของนักแสดงเพียงลำพัง

รายการตลกสถานการณ์ มีลักษณะของความเป็นละครมากกว่าการแสดงตลกเดี่ยว คือมีเหตุการณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อความสนุกสนาน โดยมากจะเป็นเรื่องราวที่สับสนอลวงที่เป็นชวนให้เกิดเสียงหัวเราะ Marc กล่าวว่าเรื่องที่น่ามาทำเป็นรายการตลกสถานการณ์มักเป็นเรื่องระหว่างชายกับหญิง เพื่อนบ้านกับเพื่อนบ้าน เด็กกับผู้ใหญ่ และที่มากที่สุดเป็นเรื่องระหว่างคู่หมั้น โดยเห็นว่ารายการตลกอย่างหลังนี้มีความเป็นศิลปะมากกว่ารายการตลกแบบแรกอีกด้วย จึงจำเป็นต้องอาศัยมืออาชีพหลายฝ่ายที่ร่วมกันทำให้เกิดมีรายการตลกประเภทนี้ขึ้นมา ต้นทุนการผลิตรายการตลกประเภทนี้จึงค่อนข้างสูง โดยจะไม่เกิดขึ้นหากไม่มีการวางแผน แต่จะมีลักษณะเป็น "สินค้าตลาด" มากกว่า รายการตลกสถานการณ์จะได้รับการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างเสมอ ก่อนที่จะออกอากาศสู่ผู้ชมทั่วประเทศ ขณะที่ผู้ชมในห้องส่งก็ไม่มีผลต่อการแสดงเท่าไรนัก เพราะมักจะได้รับ การควบคุมอย่างใกล้ชิดเสมอ

นอกจากนี้ลักษณะสำคัญของรายการตลกประเภทนี้จะต้องมีการดำเนินเรื่องที่ไม่ซับซ้อน ทั้งนี้เพราะมีความจำกัดในเรื่องของเวลาที่ดำเนินเรื่องต่อหนึ่งตอน และมีลักษณะของละครที่จบในตอน (วรรณิการ์ เวียงเพิ่ม : 2539)

เห็นได้ว่า โน้ต อุดม แต่พานิช ได้ผ่านประสบการณ์ การเป็นผู้นำเสนอความบันเทิง และสื่อการแสดงในรูปแบบรายการตลกทั้งสองแบบมาตั้งแต่ต้น คือการแสดงในรายการยุทธการขยับเหงือก ซึ่งถือกำเนิดขึ้นในรูปแบบของรายการตลกสถานการณ์ ภายใต้การดำเนินการผลิตโดย บริษัท เจเอสแอล จำกัด นับแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2532 จนกระทั่งได้เป็นรายการตลกที่เน้นความบันเทิง ไม่เน้นเนื้อหาสาระ มีลักษณะเป็นการแสดงสดบนเวที หรือ On Stage Show จนในที่สุดสามารถสร้างสรรค์การแสดงการตลกเดี่ยวด้วยตนเอง ภายใต้ชื่อว่า "เดี่ยวไมโครโฟน "

โน้ต อุดม แต่พานิช ได้พิสูจน์ความสามารถที่แท้จริงคนดูที่แน่นชนิดหอบประชุม (ทั้งที่นั่งบนเก้าอี้และบนพื้น) ประมาณ 600 คน ตลอดเวลาหนึ่งชั่วโมงครึ่งอย่างน่าทึ่ง ด้วยการพูด การแสดง และลีลาประกอบด้วยน้ำเสียงหลากหลาย ที่มีเนื้อหาสาระสะท้อนถึงความ เป็นไปในสังคมปัจจุบันอย่างได้จังหวะ และสื่อกับผู้ชมได้อย่างไม่ติดขัด ถือเป็นการฉีกแนวขบขันครั้งแรกที่เป็นการยกระดับการแสดงออกทางด้านอารมณ์ขันที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการทดสอบความพร้อมของสังคมที่จะรับรองรูปแบบของการแสดงที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อันทันสมัยอีกรูปแบบหนึ่ง การแสดง Stand up Comedy นั้นต้องเตะต่อนการเมือง และสังคมได้อย่างคล่องแคล่ว แต่คุณอุดมพยายามจะหลบหลีกอยู่เหมือนกัน เพราะศิลปินไทยยังถือว่าการเมืองเป็นเรื่องไม่ควรเอ่ยถึง ทั้ง ๆ ที่หัวใจของการแสดง

อารมณ์ขันเช่นนี้ในอเมริกานั้นคือ การประชดประชันหรือ Satire การเมืองในทุกระดับ เพราะ Stand Up Comedy แท้ ๆ นั่นคือ วิธีที่ประชาชนแลกเปลี่ยนแนวคิดทางการเมือง และความเป็นไปในสังคมอีกรูปแบบหนึ่ง วัฒนธรรมการเมืองใหม่ในรูปแบบของ Stand Up Comedy ได้เกิดขึ้นแล้วเป็นครั้งแรกอย่างเปิดเผย และนี่ไม่ใช่เรื่องตลกขบขัน ที่ผ่านมาและผ่านไปเฉย ๆ เท่านั้น (จากบทวิจารณ์ของคอลัมนิสต์ นามปากกา กาแฟดำ จากหนังสือพิมพ์ กรุงเทพธุรกิจ วันอังคารที่ 22 สิงหาคม 2538)

การแสดง “ เดียวไมโครโฟน ” ดังกล่าว แสดงที่กรุงเทพฯ ณ หอประชุมเมืองไทยประกันชีวิต วันที่ 19 - 22 สิงหาคม 2538 ได้บันทึก และเรียบเรียงเป็นหนังสือ และเทปวีดีโอ ในเวลาต่อมา การแสดงทั้งสิ้น 20 รอบ และ แสดงที่ โรงละครกาดสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ ณ วันที่ 23 กันยายน 2538 อีก 2 รอบ เห็นได้ว่าเขาเป็นตลกปัญญาชนที่ขายดีที่สุดในช่วงนั้น

การแสดงเดี่ยวตลก ครั้งที่สอง ภายใต้ชื่อ One Stand Up Comedy อุดมโชวี หน่วยจากคำบอกเล่าที่ลำดับเหตุการณ์การแสดงในครั้งนี้โดย วิทวัส สุนทรวิเนตร์ " ผมว่าเขาเป็นนักเล่าเรื่อง นักสังเกตการณ์ในระดับอัจฉริยะคนหนึ่ง เป็นผู้ที่ถ่ายทอดเรื่องราวในแง่อารมณ์ขันได้อย่าง สูดยอด การจับอารมณ์ การสร้างอารมณ์ขึ้นมา แล้วดับท้ายด้วยลูกโคลแมกซ์ยังคงทำได้ดีเลิศ แทบจะไม่มีที่ติ โดยลีลาที่ตื้นเขินเยอะ.... จริง ๆ แล้วปีละครั้งน้อยไปด้วยซ้ำ เพราะมีเหตุการณ์ เรื่องราวที่จะหยิบมาเล่าได้มากมาย ผมว่า 6 เดือน โน้ตสามารถเล่า 2-3 ชั่วโมงได้อย่างสบาย ปีหนึ่งข้อมูลล้นไปนิดนึง อดสำห้ไปเมืองนอกมา.... ผมว่าข้อมูลแก่ล้นนะ " คงเป็นความคิดเห็นที่บอกถึง Social Construction Reality ที่เป็นแง่มุมหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับตัวโน้ตในฐานะ นักเล่าเรื่อง ได้ และทำให้ประสบความสำเร็จต่อมาจนถึงการแสดงเดี่ยวไมโครโฟนครั้งที่ 3 ตอน อ. อุดมการช่าง ซึ่งแทบจะกลายเป็นแพชั่นของความบันเทิงรูปแบบใหม่ไปเสียแล้ว นั่นคือการติดตามผลงานและการกล่าวขวัญถึง โน้ต อุดม แต่พานิช ในฐานะผู้ริเริ่ม One Stand Up Comedy ที่ได้รับการต้อนรับอย่างดีในสังคม

นอกจากจะเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมในฐานะนักแสดงเดี่ยวตลกที่มีความสามารถในการเล่าเรื่องแบบ Stand Up Comedy บนเวทีแล้ว ยังเห็นได้ว่ามีความน่าสนใจที่เกิดจากผลงานการเล่าเรื่องในงานเขียนซึ่งมีคุณลักษณะเฉพาะตัว อันเกิดจากความคิดสร้างสรรค์และมุมมองในปรากฏการณ์ทางสังคมเชิงล้อเลียนที่สร้างความพึงพอใจและอาจมีอิทธิพลกับการรับรู้และความเข้าใจของผู้ได้สัมผัสกับวรรณกรรมของโน้ต อุดม แต่พานิช ในทางตรงหรือทางอ้อม

ซึ่งมีผู้รับสารจำนวนมากที่อาจได้รับอิทธิพลบางอย่างจากสารที่โน้ตได้เล่าเรื่องไว้ในงานเขียน จากจำนวนครั้งของการตีพิมพ์ จำนวนเล่มที่ผู้บริโภครื้อหาหนังสือ บ่งบอกถึงความเป็นที่ยอมรับของผู้รับสาร คือผู้ชมการแสดง และผู้อ่าน ดังนี้

1. โทษฐานที่รู้จักกัน พิมพ์ครั้งแรก โดยสำนักพิมพ์สามสี กรกฎาคม 2537

พิมพ์ครั้งที่ยี่สิบเอ็ด	พฤษภาคม 2540
พิมพ์ครั้งที่ยี่สิบสอง	กรกฎาคม 2540
พิมพ์ครั้งที่ยี่สิบสาม	กันยายน 2540
พิมพ์ครั้งที่ยี่สิบสี่	พฤศจิกายน 2540
พิมพ์ครั้งที่ยี่สิบห้า	มกราคม 2541
พิมพ์ครั้งที่ยี่สิบหก	ธันวาคม 2541

2. รวมมิตรอุดม แต่พานิช โดยแพรวสำนักพิมพ์ ครั้งละจำนวน 5000 เล่ม

พิมพ์รวมเล่มครั้งแรก	ธันวาคม 2540
พิมพ์ครั้งที่สอง	มกราคม 2541
พิมพ์ครั้งที่สาม	กุมภาพันธ์ 2541
พิมพ์ครั้งที่สี่	มีนาคม 2541
พิมพ์ครั้งที่ห้า	กรกฎาคม 2541

3. เตียวไมโครโฟน โดยสำนักพิมพ์รุปรุ่งจันทร์ 2538 พิมพ์ครั้งแรกจำนวน 5000 เล่ม จนถึงปัจจุบัน 2541 ตีพิมพ์แล้ว ห้าครั้ง

4. อุดมโซ่หน่วย โดยแพรวสำนักพิมพ์ ครั้งละจำนวน 5000 เล่ม

พิมพ์ครั้งแรก	พฤศจิกายน 2539
พิมพ์ครั้งที่สอง	พฤศจิกายน 2539
พิมพ์ครั้งที่สาม	เมษายน 2540
พิมพ์ครั้งที่สี่	ตุลาคม 2540
พิมพ์ครั้งที่ห้า	เมษายน 2541

5. NOTE + BOOK โดยสำนักพิมพ์ตราช่างดาว จำนวนครั้งละ 5000 เล่ม

พิมพ์ครั้งแรก	กุมภาพันธ์ 2540
พิมพ์ครั้งที่สอง	พฤษภาคม 2540
พิมพ์ครั้งที่สาม	มิถุนายน 2540

6. หนังสือโป๊ ติดอันดับหนังสือขายดีของสำนักพิมพ์ดอกหญ้า เป็นระยะเวลา 6 เดือน ตีพิมพ์จนถึงปัจจุบัน โดยสำนักพิมพ์สามสี ถึงเดือนธันวาคม 2541 เป็นครั้งที่ 15 จำนวนถึง 50000 เล่ม

(ข้อมูลจากสำนักพิมพ์ที่ปรากฏชื่ออยู่ข้างต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงแล้วจนถึง ณ ปัจจุบัน)

ปรากฏการณ์ดังกล่าวชี้ให้เห็นเป็นอย่างดีว่า มีผู้รับสารจำนวนมากที่มีการตอบสนองและเปิดรับสารที่เป็นมุขตลกของ โน้ต อุดม แต่พานิช และมีโอกาสเปิดรับสารได้จากหลายช่องทาง ย่อมแสดงให้เห็นถึงสัมฤทธิ์ผลของการใช้อารมณ์ขันเป็นจุดจูงใจ และกระบวนการสื่อสารเช่นนี้เองที่เป็นการโน้มน้าวใจ ไชมอน (Simons : 1976 อ้างโดย อรวรรณ ปิลันธน์ โกวาท) สรุปความหมายของการโน้มน้าวใจว่า หมายถึงความตั้งใจในการสื่อสารที่จะมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น โดยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการรับรู้ที่เดิมโดยเกิดความเข้าใจขึ้น ทำให้เกิดความชอบหรือความสนใจ หากสิ่งที่ผู้โน้มน้าวใจต้องการคือการเปลี่ยนแปลงหรือการสร้าง หรือการดำรงไว้ซึ่งความคิดเห็น ทศนคติ ค่านิยม และความเชื่อของผู้ถูกโน้มน้าวใจนั้นคือมีการยอมรับต่อสาร จุดจูงใจไว้ ซึ่งจะส่งผลต่อปัจจัยอื่นที่ทำให้เกิดการกระทำอันได้แก่ อารมณ์ การแสดงออก พฤติกรรม เป็นต้น

ในการเล่าเรื่องที่แฝงมุขตลกของโน้ต อุดม แต่พานิช จะพบว่าเป็นการสื่อสารที่มีจุดจูงใจโดยใช้อารมณ์ขัน (Humorous Appeals) วิธีนี้โน้มน้าวใจโดยการลดความเครียด หยิบยกเอาประเด็นที่กำลังอยู่ในความสนใจของคนในขณะนั้นมาเล่า อาจทำได้โดยการถ่ายทอดเรื่องราวที่มีอยู่เข้ากับความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการให้กลายเป็นเรื่องซ้ำซ้อนเรื่องใหม่ เรียกเสียงหัวเราะจากผู้รับสารที่มีการเปิดรับสาร

จากการวิเคราะห์อย่างละเอียดของ เรย์มอนด์ รอสส์ ศาสตราจารย์ชาวอเมริกันทางวาทวิทยา (อ้างถึงใน อรวรรณ ปิลันธน์โกวาท) ได้อธิบายถึงหลักจิตวิทยาที่ใช้ในการโน้มน้าวใจมนุษย์ เพื่ออธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ว่า ผลของการโน้มน้าวใจที่ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ นั่นคือ ทำให้ผู้รับสารมีแรงจูงใจ หรือแรงผลักดัน ในการที่จะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือไม่กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ในการดำรงรูปแบบการดำเนินชีวิตของตนเอง และทำให้เกิดความสมดุลในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม จึงเป็นที่น่าศึกษาต่อไปว่า หากผู้รับสารที่มีการเปิดรับซึ่งมีลักษณะทางประชากรหลากหลายต่างกันได้รับรู้และเข้าใจมุขตลกของโน้ต อุดม แต่พานิช จะมีการเปลี่ยนแปลงถึงในระดับการกระทำ โดยวัดจากการใช้ประโยชน์และความพึงใจหรือไม่อย่างไร

ปัญหานำวิจัย

1. ผู้รับสารที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีการรับรู้และเกิดความเข้าใจ มุขตลกของโน้ต อุดม แต่พานิช แตกต่างกันหรือไม่
2. การรับรู้และความเข้าใจของผู้รับสารมีผลต่อความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์ จากมุขตลก ของ โน้ต อุดม แต่พานิช หรือไม่ มากน้อยเพียงใด
3. ช่องทางการเปิดรับมุขตลกจากอ่าน หรือการชมการแสดงเดี่ยวตลก มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้รับสาร หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรและสังคมของผู้ติดตาม ผลงานของโน้ต อุดม แต่พานิช กับการรับรู้และความเข้าใจในมุขตลก
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้และความเข้าใจกับการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้ชม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสารที่เป็นมุขตลกของ โน้ต อุดม แต่พานิช กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสาร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง " การรับรู้และความเข้าใจในมุขตลก ของ โน้ต อุดม แต่พานิช กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ " มีขอบเขตในการศึกษาดังต่อไปนี้

1. การศึกษาวิจัยเอกสารเพื่อค้นหาค้นหาองค์ความรู้เกี่ยวกับ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกำหนดแนวคิดรวบยอด เพื่อวางโครงร่างและกำหนดกรอบงานวิจัย
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ชมกลุ่มเป้าหมาย ที่ติดตามผลงานของ โน้ต อุดม แต่พานิช เป็นผู้ที่เข้าชมการแสดงเดี่ยวไมโครโฟน ครั้งที่ 4 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542นี้ โดยวิธีการสุ่มแบบ Purposive Sampling
3. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามแก่ผู้เข้าชมการแสดงในทุกรอบ ในช่วงที่เปิดการแสดง จำนวนเท่า ๆ กันในแต่ละรอบในการแสดงที่กรุงเทพมหานคร ทั้งสิ้น 20 รอบ และติดตามไปออกแบบสอบถามในการออกแสดงต่างจังหวัด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนที่ครอบคลุม
4. ทำการวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ และแปลผลเพื่อหาคำตอบของปัญหาในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยทางด้านประชากรและสังคม มีความสัมพันธ์กับความสนใจ ความเข้าใจ การยอมรับต่อสาร การเก็บจำสารไว้ และมีการกระทำที่เป็นผลจากการรับสารแตกต่างกัน
2. การรับรู้และความเข้าใจในมุขตลกมีผลต่อการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสาร
3. การเปิดรับผลงานของไนต์ อุดม แต่พานิช จากช่องทางและจำนวนครั้งที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสาร

นิยามศัพท์

ผู้รับสาร

หมายถึง ผู้ชมกลุ่มเป้าหมาย หรือผู้อ่าน ที่ได้รับสารจากการชมการแสดงตลกเดี่ยว ไมโครโฟน และจากการอ่านหนังสือ หรือบทความที่มีมุขตลกอันเป็นผลงานของ ไนต์ อุดม แต่พานิช

ลักษณะทางประชากรและสังคม (Demographic and Social Characteristics)

หมายถึง เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ตำแหน่งหน้าที่การงาน และสถานภาพสมรส เป็นต้น

การรับรู้และความเข้าใจ

หมายถึง ผลจากกระบวนการสื่อสารที่ทำให้เกิดขั้นตอนในความรู้สึกนึกคิดของผู้รับสาร จากการเปิดรับสารได้แก่การอ่านหรือชมการแสดง และทำให้เกิดการตระหนักรู้ ความสนใจ ความเข้าใจ การยอมรับต่อสาร การเก็บจำสารไว้ รวมไปถึงการกระทำหรือพฤติกรรมที่เป็นผลจากกระบวนการสื่อสารดังกล่าวในภายหลัง

การใช้ประโยชน์

หมายถึง การนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมาใช้ ทำให้เกิดผลที่ดีต่อความรู้สึกนึกคิดทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคล ขึ้นกับวัตถุประสงค์ คือ เพื่อทราบ เพื่อศึกษา เพื่อหาความพอใจ และ เพื่อการกระทำหรือตัดสินใจ

ความพึงพอใจ

หมายถึง ความรู้สึกที่ดี หรือทัศนคติในแง่บวก ทำให้เกิดความสนใจ และความชอบ

การเล่าเรื่อง

หมายถึง การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติและปรากฏการณ์ทางสังคม โดยผู้ส่งสารใช้ภาษาที่เป็นสัญลักษณ์ ตามระบบวัฒนธรรมนั้น ๆ เพื่อให้บุคคลหรือมวลชนในสังคมได้รับรู้ เกิดความพึงพอใจ และมีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิต โดยการสื่อสารด้วยการพูด การเขียนหรือการแสดง

วรรณกรรม

หมายถึง หนังสือที่เป็นผลงานจากการเขียนเพื่อจุดประสงค์ที่จะถ่ายทอด สารในลักษณะต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์และความพึงพอใจแก่ผู้อ่าน

การแสดงตลกเดี่ยว

หมายถึง การแสดงโดยนักแสดงคนเดียว ในลักษณะการพูด การร้อง หรือแสดงท่าทางให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกร่วมสร้างความขำขัน บันเทิง ด้วยการประชดหรือล้อเลียน สังคม เศรษฐกิจ การเมือง บุคคลหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือล้อเลียนรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักแสดงและผู้ชมเอง

มุขตลก

หมายถึง การเข้ารหัสให้เกิดความหมายหรือสัญลักษณ์ที่สร้างอารมณ์ขันในตัวสาร

แรงจูงใจ

หมายถึง ผลจากการสื่อสารการโน้มน้าวใจ ที่ทำให้เกิดแรงผลักดันแก่ผู้รับสาร ในการที่จะกระทำการใดสิ่งหนึ่ง หรือไม่กระทำการใดสิ่งหนึ่ง

การเปิดรับมุขตลก

หมายถึง การอ่านหนังสือที่โน้ต อุดม แต่ทวนิช เขียนเป็นเชิงเล่าเรื่อง ในพอดเกตบุ๊กหรือบทความ และการชมการแสดงเดี่ยวไมโครโฟน จึงเป็นการพูดบนเวทีเพื่อเล่ามุขตลกเกี่ยวกับ

เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประสบการณ์ของไนต์ หรือเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นปรากฏการณ์เด่น ๆ ในสังคมขณะนั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การศึกษากระบวนการรับรู้และความเข้าใจในมุขตลก ทำให้เกิดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง การสร้างสัมฤทธิ์ผลในการสื่อสาร ซึ่งในปัจจุบันคนเราต้องการอารมณ์ขันในการสื่อสารเพื่อ ผ่อนคลายความเครียด และการสร้างประเด็นในการสื่อสารที่เป็นมุขตลกของไนต์ อุดม แต่พานิช โดยหยิบยกเอาเรื่องราวที่เป็นที่สนใจร่วมยุคร่วมสมัยขึ้นมาเล่าในรูปแบบของหนังสือ และการแสดงตลกเดี่ยว ได้รับการยอมรับจากผู้รับสารจำนวนมากในสังคม กรณีศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงข้อเท็จจริงอันเป็นผลที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในผู้รับสาร และทำให้ทราบถึงคุณค่าและประโยชน์ของ One Stand Up Comedy และการสร้างสารที่ทำให้เกิดความ น่าสนใจในรูปแบบของมุขตลกที่แฝงเนื้อหาสาระ

2. การศึกษาผู้รับสารในแง่ของการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ ในกรณีนี้ มีความสำคัญต่อกระบวนการสื่อสารเพื่อการพัฒนา ในแง่ที่ว่า หากพบว่า ไนต์ อุดม แต่พานิช เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการสร้างประเด็นทางสังคมในรูปแบบของมุขตลก และทำให้ผู้รับสารเกิดการรับรู้ และเกิดความเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ เหล่านั้นได้จริง หากมีโครงการ และแผนการรณรงค์ใด ๆ ไนต์ อุดม แต่พานิช น่าจะเป็นบุคคลที่ทำให้คนหันมาสนใจ และสนใจให้คนมีส่วนร่วมใน กระบวนการสื่อสารที่ก่อให้เกิดการพัฒนาได้เป็นอย่างดี

3. การศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของผู้รับสารในระดับของการใช้ประโยชน์และความ พึงพอใจที่เป็นผลมาจากการเปิดรับมุขตลก ของ ไนต์ อุดม แต่พานิช นี้ในแง่ของความสนใจ ความคิดเห็น และการทำกิจกรรมในเรื่องต่าง ๆ ทำให้ทราบประเด็นที่ผู้รับสารต้องการ และจะเป็นประโยชน์ในการสร้างมุขตลกที่มีคุณค่าต่อคนในสังคม ช่วยให้ผู้สร้างสาร เช่น ไนต์ อุดม นักเขียนหนังสือคนอื่น ๆ หรือนักแสดงที่ต้องการสื่อสารในรูปแบบที่ใช้มุขตลกนำไปพัฒนามุขตลก ต่อไปได้